

Qorti tal-Appell Kriminali

Onor. Imħallef Giovanni M. Grixti LL.M., LL.D.

Appell Nru: 330/2018

Il-Pulizja

Spettur Jonathan Ransley

Vs

Christopher Camenzuli

Seduta tat-28 ta' Frar, 2022

Il-Qorti,

Rat l-imputazzjonijiet migjuba kontra Christopher Camenzuli detentur tal-karta tal-identita' Maltija bin-numru 436674 (M), quddiem il-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali talli fit-13 ta' Settembru, 2016 għall-habta ta' 12:30 ta' filghodu fi triq Mikiel Anton Vassalli, Msida:

1. B'nuqqas ta' hsieb, bi traskuragni, jew b'nuqqas ta' hila fl-arti jew pofesssjoni tieghu, jew b'nuqqas ta' tharis ta' regolamenti, ikkaguna il-mewt ta' Simon Mark Allen;
2. Saq vettura bil-mutur ta' l-ghamla Peugeot 508 bin-numru ta' registrazzjoni GLY019 u ecceda l-limitu ta' velocita' skond il-ligi;
3. Saq vettura bil-mutur ta' l-ghamla Peugeot 508 bin-numru ta' registrazzjoni GLY019 bi traskuragni u b'mod perikoluz.

Rat is-sentenza tal-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali ta' nhar il-11 ta' Lulju, 2018 li biha ddikjarat it-tieni imputazzjoni preskritta u ma sabitux hati tat-tielet imputazzjoni in kwantu tirreferi ghas-sewqan perikoluz u minnha lliberatu, sabitu **hati** tal-ewwel imputazzjoni u tat-tielet imputazzjoni kwantu tirreferi ghas-sewqan traskurat u bla kont u kkundannatu ghal-hlas ta' multa ta' €8,000.00 u skwalifikatu minn kull licenzja tas-sewqan ghal perjodu ta' sena kif ukoll bl-applikazzjoni tal-artikolu 533 tal-Kodici Kriminali kkundannatu ihallas lir-Registratur tal-Qrati s-somma ta' €2,463.44 rapprezentanti l-ispejjez inkorsi fil-hatra ta' esperti.

Rat ir-rikors tal-appell ta' Christopher Camenzuli pprezentat fir-registru ta' din il-Qorti fit-23 ta' Lulju, 2018 li bih talab lil din il-Qorti joghgobha **tvarja** s-sentenza appellata billi tikkonfermha in kwantu lliberatu mit-tieni imputazzjoni u lliberatu ukoll mit-tielet imputazzjoni fejn din tirreferi ghal-sewqan perikoluz u **tirrevokaha** in kwantu sabitu hati tal-ewwel imputazzjoni u t-tielet imputazzjoni fejn tirreferi ghal sewqan traskurat u bla kont u fejn ikkundannatu ghall-hlas tal-multa ta' €8,000.00, fejn skwalifikatu mil-licenzji tas-sewqan ghal zmien sena u fejn ordnatlu ihallas s-somma ta' €2,463.44 rapprezentanti spejjez tal-esperti u tilliberah mill-istess imputazzjonijiet.

Rat l-atti u d-dokumenti kollha;

Semghet lill-partijiet fis-sottomissjonijiet orali tagghom;

Rat il-fedina penali aggornata tal-appellant esebita mill-prosekuzzjoni fuq ordni tal-Qorti;

Ikkunsidrat:

1. Illi l-fatti ta' dan il-kaz huma li waqt li persuna kienet miexja fi Triq Mikiel Anton Vassalli, Msida, mgharufa bhala t-Triq Reġjonali, fl-Msida li dak iz-zmien kienet mharbta minhabba ristrutturazzjoni inkluz l-bini ta' pont, sfat mtajjra bil-vettura misjuqa mill-imputat li kien gej mid-direzzjoni ta' San Giljan u sejjer lejn l-ajruport intiz biex jghaddi minn taht il-mina tal-Universita' ossia taht l-iskate park u dan fil-hin ta' madwar is-siegha ta' filghodu. Gara illi din il-persuna kienet xurbana f'livell ta' sokor gravi u meta sitwata f'dik il-parti tat-triq fejn wiehed jista' jew jaqbad ir-rampa li tiehu ghar-roundabout tal-Universita' jew jibqa' ghaddej ghal taht il-mina appena msemija, vettura misjuqa minn terza persuna evitat li ttajru billi ghamlet manuvra evaziva izda l-imputat li kien qed isuq wara din il-vettura ma ndunax b'dan u minflok sehh l-impatt fatali mertu ta' dan l-appell;

2. Illi fatti aktar partikolari huma li ezami tossikologiku tad-*decujus* Simon Allen, wera livell gholi ta' koncentrament ta' alkohol "and would be expected to produce signs of significant intoxication (rizultanzi u konkluzzjoni tal-espert nominat fl-Istrutturja Dr. Michael Scott-Ham mill-laboratorju forensiku fl-Ingilterra (fol 93 *et seq*). Inoltre it-triq fejn sehh l-impatt kienet wahda asfaltata regolarment izda immedjatament precedenti dik il-parti, t-triq kienet imharbta u maqsuma permezz ta' *barriers* tal-plastic peress li kien qed isir xoghol estensiv fuqha. It-triq hija mdawwla permezz ta' dawl fuq arbli izda qam dubju kemm kien qed jahdem id-dawl proprju fil-post tal-impatt. Ghal aktar kjarezza, l-impatt sehh wara li l-imputat halla dik il-parti

mharbta u maqlugha u kien qed jiprocedi biex jaqbad l-hekk imsejha mina ta' taht l-Universita';

3. L-ewwel gravam tal-appellant huwa dwar il-konkluzzjoni tal-ewwel Qorti li l-imputat kien qed isuq b'mod traskurat konsistenti f'"velocita" eccessiva sabiex b'hekk kellu htija in parte fil-mewt ta' Simon Mark Allen. Ghalhekk dan l-aggravju huwa dwar l-apprezzament tal-provi u kosegwentement il-kompitu ta' din il-Qorti mhux li tiddeciedi l-kaz mill-gdid jew tippronunzja ruhha dwar il-mod kif kienet tiddeciedi l-kaz hi li kieku ngieb quddiemha l-ewwel darba, izda li tara jekk l-ewwel Qorti setghetx ragjonevolment u legalment tasal ghall-konkluzzjoni li waslet ghaliha bazata fuq il-provi akkolti;

4. Issa, l-ewwel Qorti ghamlet rassenja tajba tal-provi mressqa u ma hemm l-ebda htiega li dawn ikunu hawn ripetuti. Hija ukoll korretta s-sintesi tad-deposizzjonijiet tax-xhieda inkluz l-istqarrijijiet u dikjarazzjonijiet tal-imputat. Minn ezami akkurat tal-provi, huwa bil-wisq evidenti illi l-ewwel Qorti strahet fuq il-konkluzzjonijiet tal-esperti nominati fl-*in genere* oltre d-diskrepanzi fid-deposizzjonijiet tal-imputat. Kwantu l-perizja kondotta mill-perit tekniku fuq nomina tal-Magistrat Inkwirenti, l-ewwel Qorti rriteniet hekk:

Illi mill-konkluzzjonijiet li wasal ghalihom l-espert il-PL Mario Buttigieg jirrizulta li fil-hin ta' l-impatt l-imputat kien qed isuq b'velocita alemenu tnejn u disghin kilometru fis-siegħa. Ma kienx hemm brake marks fuq il-post ta' l-incident pero' l-istess espert buttigieg jispjega fid-deposizzjoni tieghu li l-vettura

misjuqa mill-imputat hija mghammra bl-ABS ghalhekk ma thalliex break marks”.

5. L-imputat jikkontesta dawn ir-rizultanzi u jsostni li huwa ddikjara li kien ghaddej bi *speed* (mhux “velocita” ghaliex dik tfisser haga ohra u tissarra f’kejl differenti) ta’ hamsa u hamsin kilometru fis-siegha. Kif ammess mill-imputat fl-appell tieghu, huwa ddikjara li kien qed isuq bi speed ta’ 40 kilometru fis-siegha fil-parti mharbta izda meta “*sbokka ghal parti bit-tarmac zied il-velocita’ b’xi 15-il kilometru ohra*”. Issa filwaqt illi dan jammonta ghal 55 kilometru fis-siegha, l-ewwel Qorti erronjament ssommat iz-zewg figuri f’65 kilometru fis-siegha u kkomparat dan mal-*speed* tal-vettura ta’ quddiemu li, skond is-sewwieq taghha kienet ghaddejja b’60 kilometru fis-siegha. L-appellant ghandu ragun dwar dan il-kalkolu ghaliex huwa minnu li l-ewwel Qorti strahet fuq din il-figura ta’ 65 kilometru fis-siegha bhala michuda mill-imputat meta hu ddikjara 55 kilometru. Jokkorri ghalhekk li jkun ezaminat x’effett kellu dan fuq id-decide tal-ewwel Qorti;

6. Qabel dan l-ezercizzju, tajjeb li jkun osservat illi l-konkluzzjoni tal-perit tekniku hi xi ffit azzardata u mhix sorretta minn xi xjenza mgharufa fil-qasam ta’ kalkoli relattivi. Dan qed jinghad ghaliex *ictu oculi* huwa minnufih evidenti li l-konkluzzjoni peritali mhix daqshekk konvincenti f’dik il-parti fejn l-espert jikkonkludi dwar il-“velocita” tal-vettura;

7. Illi l-espert peritali kkonstata illi wara li sehh l-incident, s-sewwieq waqaf 38.5 metri boghod minn fejn sehh l-impatt (Il-perit arkitett Mario Cassar, izda, jikkonstata kejl ta’ 43.17 metri): “*Intant minn ezami vizwali tal-vettura li sar fuq il-post waqt l-*

access irrizulta li l-vettura sofriet hsarat minimi kemm quddiem u anke mal-gejb tan-naha tax-xellug tagħha". "... wara li sehhet il-habta bejn il-vettura u l-vittma fuq il-post gew osservati li l-vettura ma halliet l-ebda marki tal-breajkijiet fuq wicc it-triq.."

Bid-dovut rigward, il-hsarat fuq il-vettura ma kienu xejn minimi meta jitqies li din kellha l-windscreen mkisser fuq in-naha tax-xellug, il-mudguard ta' quddiem fuq ix-xellug kien mqaccat mill-parti ta' quddiem tal-vettura u mghattan u dan tenut li l-impatt kien ma' persuna u mhux ma' vettura jew struttura ohra solida. Infatti l-espert tekniku nominat biex jagħmel stima tal-hsarat rrelata li l-vettura kellha hsara "*komposta minn: Bonnet, Windscreen, left electric Mirror, left Headlamp, front Bumper, front Fog Lamp, front left Mud shield u fuse box cover* [fil-kompartament tal-magna]";

8. Illi l-*ispeed* tal-vettura misjuqa mill-imputat jidher li kien l-fattur determinanti li rradika l-konkluzzjoni tal-espert u dik tal-ewwel Qorti li addottat l-istess konkluzzjoni. Dwar dan, għalhekk jehtieg li jkun hemm accertament li l-*ispeed* tal-vettura kien dak kalkolat mill-espert meta jirrelata hekk: "*Illi minn kalkoli li għamel l-esponent irrizulta li Christopher Camenzuli kien qed isuq il-vettura tieghu b' velocita minima ta' tnejn u disghin (92 kfs) kilometru fis-siegha*". Issa, kif tajjeb osservat mill-espert, l-vettura tal-imputat ma halliet l-ebda marka ta' brake u fil-kontro-ezami tieghu jispjega li dan hu dovut għall-fatt illi l-vettura hija mghammra b-sistema ABS. Għalhekk il-kalkolu li għamel l-espert jikkonsisti fid-distanza mkejla mill-punt tal-impatt sal-punt fejn waqfet il-vettura tieghu u l-imputat isib oggezzjoni għal dan għaliex b'hekk la kienet mehuda in konsiderazzjoni l-hekk imsejja *thinking distance* u varianti ohra. Frankament il-Qorti

kienet tistenna kalkoli kemmxejn aktar konvincenti aktar u aktar meta tqis li l-istess espert ghamel kalkoli dettaljati sabiex jinstab il-*coefficient of friction* fuq wicc it-triq. F'kazijiet bhal dawn jokkorri, anke fil-hin opportun, li jkunu osservati certi hwejjeg bhal jekk il-vettura kienitx wahda mghammra b'*manual transmission* jew *automatic transmission* u jekk hemmx differenza fl-attitudini taghom meta wiehed jitlaq il-pedala tal-accellatur. L-uniku okkazzjoni fejn jirrizulta li l-vettura hija wahda mghammra b'*manual transmission* hi fid-deposizzjoni tar-rapprezentant ta' Transport Malta li xehed dwar l-istat ta' registrazzjoni taghha. Kien ukoll ikun relevanti hafna li kieku wiehed mill-esperti kkonstata il-kulur tal-hwejjeg tal-vittma ghaliex dan certament kien ikun relevanti ghall-istharrig li hu mehtieg f'kazijiet ta' din in-natura;

9. Illi minkejja dan il-fatt tajjeb li ssir referenza ghall-pjanta tal-espert tekniku u tar-ritratti tas-Scene Of Crime Officers minn fejn jemergu diversi punti indikattivi. Mill-punt fejn intlaqtet il-vittma sa fejn spiccat mal-art u fejn allura instabet roqgha demm hemm distanza ta' 20.91 metri. Mill-istess punt sa fejn instabet zarbuna tal-vittma fit-triq hemm kejl ta' 9.97 metri. Ghal fini ta' pratticita' dawn qed ikunu konsiderati bhala 21 metru u 10 metri rispettivament u mill-punt tal-impatt sal-wara tal-vettura tal-imputat wieqfa mal-genb tat-triq hemm kejl ta' 43.17 metri. Ifisser dan li l-vittma ttajret tul ta' 21 metru bl-impatt. Ir-ritratti tas-Scene Of Crime Officer juru t-triq fil-konfini tad-distanzi msemmija b'*debris* fuqha provenjenti mill-vettura tal-imputat ossia dik misjuqa minnu inkluz il-pjanca tan-numru tar-registrazzjoni fuq il-bankina li huma bicciet tal-vettura ferm

rilevanti u mhux konstatati la fil-perizja teknika u anqas fil-pjanta tal-perit arkitett;

10. Issa, jehtieg li dawn il-kostatazzjonjiet jkunu konfrontanti mal-provi l-oħra akkwiziti għaliex dan wahdu ġia huwa indikattiv ta' speed li għal dik il-lokalita' f'dawk ic-cirkostanzi kellu jkun wiehed ridott. Dan qed jingħad għaliex l-fatt illi wiehed izomm fil-konfini tal-ispeed indikat għal dik iż-żona partikolari ma tezonorax awtomatikament lis-sewwieq f'kaz ta' sinistru jew incident iehor. L-ispeed tal-vettura għandu dejjem ikun proporzjonat u kalibrat mac-cirkostanzi tat-triq f'dak il-hin fejn allura anke speed baxx jista' jkun meqjus bhala eccessiv jekk fit-triq, f'dak il-hin hemm cirkostanzi li jirrikjedu aktar attenzjoni u kawtela inkluz ir-riduzzjoni tal-ispeed attwali anke jekk dan jehtieg li jkun ferm anqas mill-ispeed indikat għal dik il-parti tat-triq;

11. Dan mhux xi principju gdid enuncjat minn din il-Qorti iżda huwa t-thaddim tal-buon sens f'kull intrapriża gestita mill-bniedem. Ġia fis-sentenza tagħha fl-ismijiet Malcolm Cachia noe vs Joseph Mallia (PA1122/1983) il-Qorti Civili enuncjat illi:

1. Hu obbligu ta' kull driver li jirregola s-sewqan skond il-kondizzjonijiet u c-cirkostanzi bhal ma huma l-hin ta' bil-lejl, il-vizwali ostakolata bid-dlam u bix-xita, il-piz tal-vejikolu, l-istat tal-art u rapporti oħra kontingenti;

2. Hu anke dmir tad-driver li jzomm dik li komunement tissejjah "a reasonable careful look out" liema dmir, kif ġia osservat, igib miegħu ukoll dak li d-driver jara dak li jkun ragonevolment vizibbli.

Dan il-principju huwa ugwalment applikabbli f'kazijiet ta' indoli kriminali anke jekk osservat minn Qorti ta' kompetenza civili.

12. Illi fl-assenza ta' kalkolu aktar preciz tal-ispeed tal-imputat jokkorri li jittiehdu in konsiderazzjoni dawk il-provi indizzjarji appena msemmija u f'dak il-kaz il-kalkolu tal-espert peritali jitqies bhala korroborattiv ta' dawk l-indizji. Kif inhu palezement akkolt fil-gurisprudenza in rigward, "**circumstantial evidence is often the best evidence**" (R vs Taylor 21 CRM App R21 citat f'Pulizija vs Carmelo Busuttil App Krim 6.5.1961 u mhaddan fis-sentenza Pulizia vs Carmelo Ellul Sullivan App Krim 30.10.2001). "**Il-provi indizzjarji hafna darbi huma aktar importanti mill-provi diretti, pero' dawn iridu jigu ezaminati b'aktar attenzjoni sabiex wiehed jaccerta ruhu li huma univoci**" (Il-Pulizija vs Emmanuel Seisun App Krim 9.1.1998). Ugwalment ta' importanza hu s-segwenti monitu u kawtela li "**ghalkemm il-provi indizzjarji jiggeneraw certu suspett qawwi fil-konfront tal-appellant, is-suspett mhux prova**" (Pulizija vs Mark Dimech App Krim 30.4.09). Din il-Qorti taghmel ukoll referenza ghas-sentenza tal-Qorti tal-Appell Kriminali fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Cyrus Engerer** tat-8 ta' Meju 2014 fejn il-Qorti ghamlet rassenja gurisprudenzjonali estensiva ta' dan l-aspett tal-prova fis-sistema penali taghna. Il-Qorti ccitat a propositu l-insenjament ta' Pollock C.B li tista' tghid jigbor fih l-ingredjenti essenzjali ghal-evalwazzjoni tal-prova indizzjarja b'tixbieha verament idonea meta jghid:

It has been said that circumstantial evidence is to be considered as a chain, and each piece of evidence as a link in the chain, but that is not so, for then, if any one link broke, the chain would fall. It is more like the case of a rope comprised of several cords. One strand of cord might be insufficient to sustain the weight, but three stranded together may be quite of sufficient strength. Thus it may

be in circumstantial evidence – there may be a combination of circumstances, no one of which would raise a reasonable conviction or more than a mere suspicion; but the whole taken together may create a conclusion of guilt with as much certainty as human affairs can require or admit of.

13. Fis-sentenza appena citata, il-Qorti gabret dan l-insenjament kollu f'paragrafu wiehed bis-segwenti bran:

*Kwindi jidher car mill-kazistika imsemmija kif ukoll minn din il-kwotazzjoni li biex wiehed jasal li jikkonkludi li l-provi cirkostanzjali huma univoci wiehed irid jara **l-assjem** ta' dawn ic-cirkostanzi migjuba bhala prova u li dan il-konvinciment morali huwa wiehed ibbazat sal-grad rikjest tal-prosekuzzjoni tac-certezza morali (u mhux dik assoluta) jew il-prova lill hinn minn kull dubju dettat mir-raguni. In oltre il-konkluzzjoni biex tkun univoka mhux necessarjament trid tkun l-uniku xenarju li jista' jintlahaq izda trid tkun l-unika wahda li tista twassal ghal htija b'mod ragonevoli kontra dak li jkun. Fi kliem iehor jekk jinholoq dubbju dwar l-univocita' tal-provi cirkostanzjali kiema xenarja alternattiv ma jkunx wiehed ragonevoli, dan ma jistax iwassal sabiex il-Qorti tillibera a bazi tan-nuqqas ta' univocita'.*

14. Illi fil-kaz hawn skrutinat, il-kejl bejn l-impatt u l-punt fejn waqaf is-sewwieq, id-*debris* mifrux ma' tul dik l-area u l-hsarat fil-vettura lkoll jippuntaw f'direzzjoni univoka ta' speed relattivament gholi fic-cirkostanzi prevalenti f'dak il-hin fuq dik it-triq. Dan ifisser illi ma jregix dak li jallega l-imputat fid-dikjarazzjonijiet tieghu meta jghid li kien ghaddej bi speed ta' 55 kilometru fis-siegħa aktar u aktar meta s-sewwieqa ta' quddiemu xehedet illi mill-mirja tal-vettura tagħha rat lill-vittma fl-arja. L-

appellant jargumenta illi lanqas jista' jkun li kellu speed aktar mill-vettura ta' quddiemu ghaliex la darba kien jinsab warajha ma setghax kellu speed aktar minnha. Il-fatt li s-sewwieqa ta' quddiem xehedet illi kienet ghaddejja bis-60 kfs ma jfissirx li hu hekk b'mod assolut;

15. Wara l-incident, l-appellant ddikjara li waqt li kien qed isuq fid-direzzjoni tal-mini, quddiemu kien hemm vettura ohra fuq l-istess naha, jigifieri fuq il-lane tax-xellug (ghaliex wara l-parti mharbta, t-triq terga' tinqasam f'zewg lanes ghal taht il-mina u lane iehor fuq ix-xellug estrem ghar-rampa li taghti ghar-roundabout tal-Universita');

16. Fil-kaz odjern, huwa palezi illi l-imputat kien ghadu kemm hareg minn parti tat-triq li kienet imharbta sew u fuq il-gnub taghha kien hemm *barriers* li jiddividuha f'partijiet. Il-possibilita' ta' nies jahdmu fit-triq dak il-hin, li xi *barrier* tkun spustata u li johrog xi hadd minn bejniethom kienu jimmeritaw kawtela konsistenti sia fi speed baxx kif ukoll fi *proper lookout* f'livell aktar mis-soltu aktar u aktar meta l-imputat stess jghid li f'dik il-parti d-dawl tat-triq ma kienx qed jiffunzjona. L-imputat jghid li kien ghaddej bi speed ta' hamsa u hamsin kilometru fis-siegħa u quddiemu kien hemm vettura ohra t-tnejn fuq il-lane tax-xellug. L-argument tal-appellant li ma setghax kellu speed aktar mill-vettura ta' quddiemu ma jregix u ma hu sorrett minn ebda prova fl-atti processwali u konsegwentement ma hu ta' ebda konfort għall-appellant. Ir-raguni ghaliex l-appellant jghid hekk hu li l-vizwali tieghu kienet ostakolata mill-vettura ta' quddiemu, izda dan l-argument huwa wiehed inkriminanti ghaliex, jekk inhu hekk, qatt ma kellu jkun daqshekk vicin tal-vettura ta' quddiemu;

17. F'dan ir-rigward tajjeb li ssir referenza ghal dak dikjarat mill-imputat fl-istqarrija tieghu meta jghid li kien distanza ta' anqas minn karozza boghod minn dik ta' quddiemu. Jekk inhu hekk allura kien l-imputat inniffsu li qieghed ruhu f'sitwazzjoni fejn ma setghax josserva sew it-triq li kien qed isuq fiha. Minn naha l'ohra, minn dik id-distanza daqstant ravvicinata l-imputat xehed illi ma nnutax l-azzjoni evaziva tas-sewwieqa ta' quddiemu u lanqas sema' l-horn ta' dik il-vettura. L-istess sewwieqa qatt ma ddikjarat li kien hemm vettura warajha u meta harset mill-mera rat lill-vittma jtir, haga din li ma setghetx tinnota li kieku l-vettura ta' warajha kienet daqstant vicin taghha. Dan jista' jfisser biss haga wahda, u cioe' li l-imputat kien gej bi speed aktar minn dak minnu dikjarat tant li wara li s-sewwieq ta' quddiem, li ddikjarat li kienet ghaddeja bis-60 kfs, irnexxiela taghmel manuvra evaziva l-imputat lahaq wasal fl-istess punt u tajjar lill-vittma;

18. Wara esposizzjoni korretta tal-ligi l-ewwel Qorti kienet tal-fehma li s-sewqan tal-imputat kien wiehed traskurat u bla kont u kwantu dan jirreferi ghall-ewwel imputazzjoni ma sabitux hati ta' sewqan perikoluz. Din il-Qorti ma ghandhiex ghalfejn tinoltra f'rassenja ta' guriprudenza oltre dak citat mill-ewwel Qorti sabiex tillustra dak li fil-ligi taghna jitqies bhala sewqan traskurat u bla kont. Tajjeb izda li jkunu sottolinati s-segwenti sentenzi gia indikati mill-ewwel Qorti fosthom *Il-Pulizija vs Alfred Caruana* (Kollez. Vol. XXXIX, p.iv.p.1031) fejn kien ritenut principju bil-wisq importanti li "*Il-pedestrian ghandu certament drittijiet fic-cirkolazzjoni tat-traffiku imma ghandu ukoll l-obbligi. Jekk il-pedestrian ikun qieghed ruhu f'post fejn mhux suppost*

ikun, d driver li jkun qed isuq karozza b'mod regolari jsib ruhu f'posizzjoni ta' emergenza subitanea minhabba fiha, dak id-driver ma ghandux jigi ritenut hati ta' sewqan perikoluz u tal-konsegwenzi li jista jsofri dak il-pedestrian". Il-qofol ta' din is-sentenza huwa l-kliem "isuq karozza b'mod regolari. Kienu ukoll meqjusa sitwazzjonijiet ta' emergenza "meta jaqsam f'daqqa u jissorprendi lill-konducent, jew jaghmel xi moviment insolitu u inaspettat" (App Krim Il-Pulizija vs J. Thornton – Kollezz. Vol XLV p.iv p.920) jew meta l-pedone jinzel mill-bankina b'mod mhux mistenni jew li johrog minn wara xi kurva fit-triq (App Krim Il-Pulizija vs Cassar Desain – Kolezz. Vol. XLVI p.iv py.765);

19. Tajjeb ukoll li terga' ssir referenza ghas-sentenza Il-Pulizija vs Alfred Mifsud tas-6 ta' Mejju 1997 deciza mill-Qorti tal-Appell Kriminali u indikata mill-ewwel Qorti fejn saret esposizzjoni fi kliem preciz u meqjus ta' tip ta' sewan li jista' jaghti lok ghall-proceduri kriminali:

***Sewqan traskurat** (negligent driving) hu kwalsiasi forma ta' sewqan li jiddipartixxi minn, jew li ma jilhaqx il-livell ta' sewqan mistenni minn sewwieq ragonevoli, prudenti, kompetenti u ta' esperjenza. Bahla regola, il-ksur tar-regolamenti tat-traffiku kfi ukoll in non-osservanza tad-disposizzjonijiet tal-Highway Code li jincidu fuq il-mod jew il-kwalita' ta' seqan ta' dak li jkun, jammonta wkoll ghal sewan traskurat. **Sewqan bla kont** hu deskritt fis-subartikolu (2) tal-imsemmi artikolu 15 bhala sewqan 'bi traskuragni kbira'. Din it-tieni ipotesi, jigifieri ta' sewqan bla kont, tikkontempla s-sitwazzjoni fejn il-grad ta' traskuragni tkun kbira u tinkludi l-kazijiet fejn wiehed deliberatament jiehu riskji fis-seweqan li m'ghandux jiehu minhabba l-probabbilita' ta' hsara*

li tista' tirrizulta lil terzi, kif ukoll kazijiet fejn wiehed ikun indirfferenti ghal tali riskji. **Sewqan perikoluz** (dangerous driving) jirrikjedi li fil-kaz partikolari s-sewqan kien ta' perikolu ghal terzi jew ghall-proprjeta' taghhom Biex wiehed jiddeciedi jekk kienx hemm dana l-perikolu, wiehd irid jara c-cirkostanzi kollha tal-kaz, inkluz l-hin u l-lokalita' ta' l-incident u l-presenza o meno ta' traffiku iehor jew ta' nies ghaddejjin bir-rigel. Naturalment, sewqan f'kaz partikoali jista' jaqa' taht tnejn jew aktar minn dawn it-tliet forom ta' sewqan, f'liema kazz japplikaw id-disposizzjonijiet tal-ligi u d-dottrina in materja ta' konkors ta' reati. Ghall-finijiet ta' piena l-legislatur pogga s-sewqan bla kont u s-sewqan perikoluz f'istess keffa. Ir-reat ta' sewqan traskurat hu kompriz u involut f'dak ta' sewqan bla kont u f'dak ta' sewqan perikoluz (ara *The Police vs Charlotte Chamberlain*, Appell Kriminali 21/5/96).

20. Fis-sentenza il-Pulizija vs Joseph Formosa (4 t'April, 1959 Kollexx Vol XLIII.iv) li minnha ccitat parti l-ewwel Qorti inghad ukoll li "*Certament, il-“pedestrian”, ghalkemm ghandu dritt li jkun fil-kareggjata biex jaqsam , ghandu wkoll id-dover li juza prudenza u li jaqsam “with reasonable dispatch” (ara “dictum” ta' Chief Justice Pollock, citat b'approvazzjoni fid-Davies, “Law of Road Traffic”, p.217, u ara wkollibidem pag. 75). Aktar u aktar thetieg din l-attenzjoni tal-“pedestrian” meta si tratta ta' “uncontrolled crossing”. Izda, anki jekk “pedestrian” ikun negligenti, dan ma jassolvix lid-driver ta' car milli njuza dak il-grad ta' “reasonable care” li tehtieg; ghax, kif jghid Perseo Guerrieri fil-“Codice della Strada Commentato”, il-fatt li l-“pedestrian” ikun negligenti ma jfissirx li hu “condannato a more”*

u lanqas b'daqshekk "il-conduttore e' diventato suo carnefice" (p. 323 Col. III);

21. Illi fis-sentenza Il-Pulizija vs George Muscat tas- 6 ta' mejju 1962 (Kollezz XLV-piv, p 947) il-qorti rriteniet illi "*Qalet sewwa l-Cassazione Penali Taljana li f'sentenza taghha tat-12 ta' Ottubru 1956 Pubb. Ministero vs Merlini (Archiv. Giur. 1957 p/432) li konducenti ma ghandhomx jipprezumu una perfetta normalita' di compartamenti da parte dei pedoni*". Imma ghandhom dejjem jivvalutaw tajjeb "*la contingente situazione stradale*" u ghalhekk jirregolaw il-velocita' "*con un adeguata margine di sicurezza*";

22. Filwaqt illi din il-Qorti tabbraccja dawn il-principji appena esposti, hi tal-fehma illi kwantu s-sewqan tal-imputat kien wiehed bi speed eccessiv u kwantu kien qed isuq minghajr ma zamm *a proper lookout* taqbel li l-ewwel Qorti setghet ragonevolment u legalment tasal ghal-konkluzzjoni li l-imputat kien qed isuq b'mod traskurat u bla kont. Il-Qorti ma tistax tifhem kif l-appellanti jinsisti li laqat lill-vittma mil-mera tal-bieba tan-naha tax-xellug meta huwa inkonfutabbli li l-mera kienet l-ahhar haga li laqtet lill-vittma bl-ewwel impatt isir mal-*mudguard* , ikompli mal-*windscreen* u jintemm mal-mera. Ghandu ragun biss l-appellant fejn l-ewwel Qorti sabitu hati ta' sewqan bla kont meta ma kellu l-ebda imputazzjoni f'dan is-sens. It-tielet imputazzjoni hi dik ta' sewqan bi traskuraggni u b'mod perikoluz.

23. Fit-tielet aggravju l-appellant jillanja illi la darba ma jirrizultax sewqan bi speed eccessiv kif ukoll li la darba ma

jirrizultax li ma kellux ghajnejh fuq it-triq ma ghandux jinstab hati li kkaguna l-mewt ta' Allen. La darba din il-Qorti taqbel mal-konkluzzjoni tal-ewwel Qorti isegwi li mhux mehtieg tinoltra dwar dan il-gravam.

24. Illi r-raba' aggravju jirrigwarda l-piena erogata mill-ewwel Qorti bil-gravam li din tqarreb lejn il-massimu u l-iskwalifika tal-licenzja mposta fuqu ser tissarraf f'sena minghajr xoghol. Huwa jilmenta mill-fatt li minkejja li l-ewwel Qorti ddikjarat li kienet qed tiehu in konsiderazzjoni l-kontributorjeta' tal-vittma l-piena ma taghmilx gustizzja mac-cirkostanzi kollha tal-kaz;

25. Illi kif tajjeb osservat l-ewwel Qorti, il-kontributorjeta' fil-kamp kriminali ma tezonorax lill-imputat izda dan jittiehed in konsiderazzjoni fil-kominazzjoni tal-piena. Mill-qari tas-sentenza huwa pacifiku, kontra dak li jallega l-imputat, illi l-ewwel Qorti hadet sew in konsiderazzjoni il-kontributorjeta' tal-vittma fil-kalkoli taghha ghal-piena erogata. Din il-piena hija wahda proporzjonata ghac-cirkostanzi tal-kaz fejn l-ewwel Qorti kkontemplat li piena karcerarja mhix konducenti ghal-kaz quddiemha. Illi ghalhekk il-piena erogata hija fil-parametri tal-ligi u din il-Qorti ma tarax ghaliex ghandha tissostitwixxi d-diskrezzjoni ezercitata mill-ewwel Qorti kwantu l-piena;

26. Ghalhekk tiddisponi minn dan l-appell billi tirriforma s-sentenza appellata billi tirrevokaha f'dik il-parti li biha sabet lil-appellant hati ta' sewqan bla kont stante li qatt ma kien imputat ta' hekk u tikkonfermaha fil-bqija b'dan illi t-terminu tal-

iskwalifika tal-licenzja tal-appellant tibda tiddekorri min nofs il-lejl tal-lum.

Giovanni M.Grixti

Imhalled